

Dialog i det spirituelle møde. Hinsides de religiøse stereotyper

”Dialog giver da ikke nogen mening, når man går den spirituelle vej!” udbryder Juri. Han undrer sig over, at jeg inviterer ham til kristen meditation på Quo Vadis, et dialogcenter i Sydindien. Han er på vej til Ramana’s ashram for at meditere, klædt i hvidt som tegn på sin hengivenhed til den lære og praksis, som gurun anviser. ”Er det da mission?” spørger han. Juri er fra Ungarn og har katolsk baggrund. Han kender Jesusbønnen og har ikke glemt Jesus, men fandt først det han søgte i Ramana’s lære: at kende sig selv og nå til det guddommelige gennem meditation og selvransagelse. Han udstråler ro og afklarethed, og umiddelbart er der ikke mere at sige.

Når ord ikke slår til

Jeg har noget af den samme fornemmelse, når jeg snakker med min fætter, som er munk i en hinduistisk ashram på Gylling Næs¹. Her lærer man om Den universelle Religion, hvor man beskæftiger sig med *Sandheden*, uafhængig af samfundslag, religion, køn og nationalitet. Sandheden er som navet i et hjul, og religionerne er egerne, som alle er forbundet med og ender i (eller udgår fra) navet som centrum.

Min fætter og jeg har haft mange intense samtaler om livet i hengivenhed til Gud og om religionernes fælles anliggende. Men så snart jeg bruger teologiske termer eller kommer ind på det, jeg ser som det særlige ved Jesus og hans frelsesgerning, går samtalen i stå. Min fætter anerkender fuldt ud Jesus, men for ham var tankerne og dogmerne om, hvem Jesus er, uden betydning. Visdommen og efterlevelsen var vigtigst.

I mødet med mennesker, der oprigtigt går overgivelsens og næstekærlighedens vej, oplever jeg ofte, at ord ikke slår til. At ordene virker hule og stereotype. I mit eget liv oplever jeg, at den dybeste erfaring og det helt centrale i troen ikke kan udtrykkes med ord. For her handler det som nævnt om hengivelse og liv med Gud. Når jeg er helt opslugt af Livet, standser tankerne og alt bliver stille.

Selv den mest centrale antagelse i kristendommen, nemlig dogmet om Jesus som Guds søn, kan virke stereotyp. For hvem fatter dybest set betydningen af relationen og enheden mellem Gud og Jesus? Og hvis man fuldt ud tror at Jesus er Guds søn, skulle man også stå inde for det og vidne om det med sit liv. Som én sagde: ”kristen er ikke noget, man *er*, men noget man *bliver*.” Det ikke den rette forståelse eller bekendelse, der virkelig betyder noget, men at gøre Guds vilje, at blive (som) Kristus.

Noget lignende er på spil, når Jesu udsagn om sig selv som Vejen fremsættes som et dogmatisk udsagn, som man skal tro på, hvis man vil kalde sig en kristen. Jesus henviser her ikke til sig selv, men viser den vej at gå, som fører til Faderen.

Eller når talen falder på reinkarnation og opstandelsestro. For de fleste kristne virker tanken om reinkarnation fremmed. Men for én der tror på og har haft oplevelser, som de tolker som tidligere liv, virker den tolkningen af genopstandelsen, som det udtrykkes i det kristne dogme, lige så abstrakt og svært at forstå. Når genopstandelsen i deres optik netop lige så vel kan tyde på reinkarnation. Ingen af parterne ved dybest set, hvad der sker efter dette liv, men som kristne har vi fået en vis fortrolighed med kirkens forsøg på at fortolke mysteriet.

¹ Ashram’en er opstået omkring gurun Swami Narayanananda, som døde i 1988.
http://da.wikipedia.org/wiki/Swami_Narayanananda

Religionerne som tegn og symboler

Benediktinermunken Bede Griffiths var i 1950'erne med til at etablere en ashram i Sydindien, som var præget af hinduismens symboler og ritualer. Han hævder, at den ultimative sandhed er kærlighed og dette kærlighedens mysterium er åbenbaret i kernen af alle religioner, og at religionerne er historisk og kulturelt betingede. For ham at se er det den samme ånd, som virker i den menneskelige bevidsthed, og som leder hvert menneske mod det guddommelige liv. Enhver skabning har del i den ene Bevidsthed, på grund Ordet, som forener alle i kærlighed.

Om religionerne siger Griffiths videre, at den ene guddommelige virkelighed er til stede i enhver religiøs tradition er til stede, men skjult under symboler, ord og ritualer, sange, digte og musik. Og at målet er at erkende den ene guddommelige virkelighed, som kommer udtryk gennem disse tegn. For at se og erkende denne ultimative virkelighed, må vi transcendere os selv og ordene.

Derfor er det nødvendigt at vende tilbage til centrum, og jo mere man nærmere sig centrum, desto mere nærmer man sig hinanden og jo mere stille bliver man inden i.²

Den irske jesuit William Johnston peger ligeledes på, at ord er utilstrækkelige til at udtrykke det guddommelige. Han hævder ikke, at lærersætninger og dogmer er unødvendige, men den ultimative og uudsigelige Virkelighed er et mysterium, der aldrig kan indkapsles i ord³. Han hævder videre, at der i den vestlige kirke er sket et forfald og at vi i den kristne verden må lære at gå hinsides det rationelle, bevæge os fra en fornuftspræget tro til det mystiske. Og lære mytens og erfaringens sprog igen.

William Johnston overvejer, om der findes en universel åndelig erfaring, fælles for alle religioner. Hans bud er, at udfordringen er at acceptere, at der er mange religioner og religiøse erfaringer og anerkende, at der er én oprindelse og ét mål. Religionerne er veje til livet. Når vi søger enhed i forskelligheden erkender vi at vore veje er de samme og dog forskellige og at oplysningen er samme og forskellige.

Johnston pointerer, at mystik ikke kun drejer sig om at *erfare* det guddommelige, men at den mystiske erfaring kommer til udtryk i et liv i selvhengivenhed og tjeneste. Han efterlyser lidenskabelige mænd og kvinder som transcenderer ord og bogstaver, som sætter sig ud over smålig politicering og arbejder for tilgivelse, fred og forsoning i en lidende verden. I det store som i det små.

Tilbage til centrum

Overvejelserne om nødvendigheden af at vende tilbage til kernen i religionerne, kan sammenfattes i et billede. Et billede som umiddelbart kan virke forsimplet, men som for mig at se dog udtrykker en dyb sandhed.

Man kan se håndfladen som symbol for religionernes centrum, hvor menneskeheden er forbundet (og ultimativt forenet) med hinanden og med Gud. Det center er den ene oprindelse og det ene mål, hinsides dogme og religion. Håndens fingre præsenterer de forskellige veje og religioner, som udspringer fra det guddommelige center. Jo længere væk man bevæger sig fra erfaringen og den dybe bevidsthed om Gud, jo længere fjerner man sig fra hinanden. Fingerspidserne kan symbolisere den situation, hvor man er langt fra hinanden og hvor samtalen stivner og uforsonlighed råder.

² (return to the center, som også er en bogtitel),

³ William Johnston "Mysticism for a new era" s 127-129

Hvis man vil nærme sig hinanden, må man nærme sig centrum. I denne bevægelse, denne orientering mod centrum opstår den frugtbare dialog og dermed forudsætningen for at nå til større forståelse. I en fælles ydmyghed og bevidsthed om at ord og dogmer er symboler og redskaber, som peget ud over sig selv, mod den større Virkelighed.

Den ydmyghed lærer jeg (lidt mere af) i mødet med min fætter fra Gylling Næs og ungarske Juri i Indien. Hvor liv og hengivenhed, mere end ord, vidner om deres tro.

Dialogen i det spirituelle møde

I den oplyste tilstand opløses ordene og dialogen ophører. Her gælder væren, udtrykt i kærlighed. For den, der er på vej, er mødet med mennesker fra andre religioner og retninger en mulighed for sammen at nå til større indsigt.

Der er en ro og afklarethed over mennesker der har fundet og er på vejen mod det de er grebet af. Mødet med disse mennesker udfordrer til at søge og gå den vej, der ligger åben i kristendommen. Leve Kristus.

I dette spirituelle møde udfordres troen, og tillærte holdninger og dogmer anfægtes. Jeg udfordres til at overveje, hvad min tro betyder i livet og til at lytte ind bag ordene, søge den fælles visdom, vejledning og intention i kernen af religionerne. I spiritualiteten og den åndelige erfaring opstår der en spændende og frugtbar samtale og udveksling.

I det autentiske møde menneske til menneske, hvor man bevarer ydmyghed og respekten for den andens erfaring, bliver dialogen ikke overflødig, men den får en anden karakter. Da er det ikke mission i betydningen at overbevise den anden. Men en invitation til at være med og møde Gud i Jesus Kristus.

”Det er det samme blod, der ruller i vore åre og den samme Gud foroven”, svarede en bartender i Nordinien på mit spørgsmål om, hvorvidt han var hindu, og hvilken kaste han tilhørte. Han havde heller ikke fortalt det til sin arbejdsgiver, for han ønskede at vise, at han var menneske først...